

מראי מקומות- שבועות י"א

דאולי ההתנאה הוא דמתחלה אית בה קדושת דמים, ואם יהיו צריכין, אח"כ יהי קדוש קדושת הגוף, ואם אין צריך לה, לעולם לא יהי' בה קדושת הגוף. אבל כ' דא"א לומר כן, דהא מבואר בסוגיא דשקלים (דף י"א) דצריך להיות הקטרת נעשית מכלי שרת, וא"כ נמצא דנתקדשה מתחלה, ואם לא נתקדשה מתחלה פסול לחד מ"ד, וכן קיי"ל. אלא על כרחך צ"ל דהי' בה קדושת הגוף מעיקרא. ולכן ביאר, דלכאור' התנאי הוא דאם צריכין להם, הרי הם קדושין בקדושת הגוף מעכשיו, ואם יהי' מותר, נמצא דלעולם לא הי' קודש מתחלה, וא"כ שוב אין שייך להק' קדושה בהן להיכן הלכה, שהרי מעולם לא הי' בהם קדושה. אבל הק', דא"כ איך חוזר ולוקח אותם מהאומנין מהתרומה חדשה, הרי נמצא דמתחלתן לא הי' נתקדש בהם קדושת הגוף, שהרי מותרות היו, ואם לא נתפטם בקדושה פסול, וא"כ שוב אין יכולין להקטירם בשנה הבאה. וע"ש שכ' לחדש דבאמת ההתנאה הוא מכאן ולהבא, אלא דיכול להתנות דיהי' כעין נעשית מצותו אם נשאר במותר, כיון דהקדישה לאיזה תכלית, ושוב אי"צ הקדושה לתכלית זה עוד. אבל ע' בקהלות יעקב (סי' ח') דכ' דמדברי תוס' במנחות (ע"ט) מוכח דמפרשים דלב ב"ד מתנה עליהם היינו דלמפרע לא תחול הקדושה. וא"כ לכאור' הדרה קו' החזו"א לדוכתא, הא צריך שהקטורת יהי' נעשית בקדושה. וכ' שם לחדש דלא בכל מקום דמצינו דדבר צריך כלי שרת ג"כ צריך שיהי' נעשית בחלות קדושה. אלא דבעלמא הוי דבר דממילא, אם נעשית בכלי שרת, ממילא נתקדש בקדושת הגוף. אבל היכא דהדין אינו להעשות בקדושה, אלא להעשות בכלי שרת, י"ל דיכולם להתנות שלא יהי' הקדושה חל אם הי' מותר, והא דאח"כ יכול לקנותו בתרומה חדשה ל"ק, שהרי סכ"ס נעשית בכלי שרת, ע"ש מה שהאריך בזה.

(ד) לב ב"ד מתנה- ע' במאירי (י:) שכ' דכח ב"ד יפה לעשותו סתם, דהיינו שיהי' תנאי אע"פ שלא התנו בפירוש, משא"כ ביחיד שהקדיש,

(א) שאני קטורת דקדושת דמים הוא- פרש"י, אין בה אלא קדושת דמים, שלקחה מתרומת הלשכה, אבל בכלי לא קדשה דתקדש בקדושת הגוף. והק' השואל ומשיב (רביעאה, ג', סי' ק"נ, עמ' קז:), למה לא יהי' בה קדושת הגוף, ומה לי דנלקח ממעות תרומה הלשכה. והביא דכבר הק' כן בשו"ת הרשב"א (א', ל"א), וכ' טעם למנחות ונסכים שאין בהם קדושת הגוף עד שיתנם בכלי, והוא משום דכתי' כלי אצלם, "כף אחת וכו'". אולם העיר השו"מ דעדיין ק', ומה בכך, נהי דצריכין כלי, אולם מהכ"ת דבשביל זה לא יהיו בהם קדושתם הגוף. וביאר השו"מ דמה דאין לקטרת קדושת הגוף, היינו משום דכשקונה כל המינים שצריכים לקטרת, אין שם קטרת עליהם, דהא אינם קטרת עד שהם כולם נתערבים יחד בפיטום הקטורת. וא"כ, כ' דזהו ביאור בדברי הרשב"א, דהא דרשי' דכף אחת היינו דעושה כל מה שבכף אחת, וא"כ י"ל דהיינו כוונת הרשב"א, דע"י מה שהוא בכף נצרפה להיות אחת, וממילא יכול להיות נתקדש קדושת הגוף. וע"ש עוד מה שביאר בסוגיין ע"פ זה.

(ב) לב ב"ד מתנה עליהם- פרש"י, דהיינו דלב ב"ד מתנו שיהא לקדושת דמים. וכ"כ הריטב"א, והוסיף דמה שלב ב"ד מתנה היינו שיהיו דמיו לכל מה שיהי', ואין צריך להיות דמי עולה דוקא. אולם ע' ברמב"ם (שקלים ד', י"א) שכ' דהתנאי הוא שיהי' יצא לחולין אם לא יהיו צריכין להן. וע' בחי' ר' מאיר שמחה לסוגיין (עמ' רפא, ד"ה והנה מסיק), שהעיר אהא דלשון הרמב"ם הוא דיצא לחולין, ולא כלשון הגמ' במסקנא, דיצא לדמי נסכים, ומשמע דס"ל דכוונת הרמב"ם כמו הגמ', אלא דנקט לשון "חולין", ולא דוקא. ועוד העיר אהא דכ' הרמב"ם דיפלו דמיהן לתרומה ישנה, וא"כ לכאור' הו"ל לקיץ המזבח, ולמה לא חשיב דמי עולה, ע"ש מש"כ בזה.

(ג) לב ב"ד מתנה עליהן- בגדר הא דלב ב"ד מתנה, ע' בחזו"א (מנחות כ"ח, ז'), דצייד

(ז) **ר"ש אומר, פרה מטמאה טומאת אוכלין-** פרש"י, דאם נגע בשר הפרה בשרץ ושוב נגע באוכלין, מטמא האוכלין. אולם ע' ברמב"ן שהביא ב' פירושים אחרים בזה. א) דכיון דפרה זו סופה לטמא טומאה חמורה, א"כ כיון שהי' לה שעת הכושר, זהו הכשרו ויכול מעצמו לטמא אוכלין. ב) בשם יש מפרשים הביא דאם נגע שרץ בהפרה, הרי הוא פוסל הפרה מדין פרה בכלל. דאע"ג דלכאור' הפרה עפרא בעלמא הוא ואין ראוי לקבל טומאה, מ"מ כיון דהי' לה שעת הכושר הוא ראוי לקבל טומאת שרץ.

(ח) **וכי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים- ע' בתוס' בב"ק (נג: ד"ה לענין כלים) דכ' דדוקא להאכילן לכלבים אין פודין אותן, אבל למשל להסיקן תחת תבשילו שפיר פודין קדשים (אם זה שייך בהו). אולם ע' בתוס' בפסחים (כט: ד"ה רב) שכ' דמה שיכול לפדותן להסיק תחת תבשילו, היינו רק היכא דאית בה רק קדושת דמים, דאז האיסור לפדות הוא רק מדרבנן. אבל היכא דקדוש קדושת הגוף, דהאיסור לפדות הוא איסור מדאורייתא, אז אסור לפדות אף להסיקן תחת תבשילו.**

(ט) **וכי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים- כ' המנחת חינוך (תמ"א, ב') דאפי' אם פודה את הקדשים בהיתר, דהיינו שהיו ראויין לאכילת אדם, ושוב נטרף וכדו', מ"מ אסור להאכילן לכלבים, דאי"ז דין בפדיון, אלא איסור בהאכלת קדשים לכלבים, ולשון ד"אין פודין" (וה"ה וכי פודין) לאו דוקא. אולם עכ"ז הוסיף שם בהמשך דבריו, דאם פודה קדשים שנטרפו כדי להאכילן לכלבים, הרי אין הפדיון חל כלל.**

דאע"פ דבדרך כלל אמרי' דדברים שבלב הוי דברים בעניני קדשים, מ"מ כל זה הוא רק לענין להתנדב להקדש, אבל כדי להתנות לא מהני דברים שבלב. וע' באילת השחר **בזבחים (ו:)** דלכאור' יש לעי' בזה, הא אין ב"ד עומדין ומתנין, ואיך זה מועיל. עוד יש לעי', **דרש"י (שם) כ' דב"ד היינו העוסקין בצרכי ציבור, ויש לעי' למי הכוונה, אם לסנהדרין גדולה, או לב"ד שהיו בודקין הכהנים אם ראויין לעבודה.** וכ' דמשמע שאינם אומרים התנאי בפה אלא דנחשב כאילו זה במחשבתם, וזה צ"ע, הא אין שייך שם ב"ד על הדיינים רק כשיושבין ודנין ביחד, אבל כשיושבין ושותקין, אפי' אם כולם יחשבו באותו רגע את אותה מחשבה, לא נקרא לזה מחשבת ב"ד, וא"כ מה שייך לב ב"ד, דאם הוא בלב אינו ב"ד. ולכאור' משמע שייך כאן ענין ב"ד על אלו הממונין לעסוק בצרכי ציבור ובלבם שיעשו הדברים כמו שצריך, ואי"צ מחשבה מיוחדת בשעת מעשה, וסיים בצ"ע.

(ה) **הרי פרה דלא שכיחא ותניא, וכו'- ע' בתוס' שהק' דלכאור' ב' קושיות שהק' אביי סתרי אהדדי, דמעיקרא פריך דמבואר דלא אמרי' לב ב"ד מתנה עליהן, ועכשיו פריך דמבואר דאפי' במלתא דלא שכיחא אמרי' דלב ב"ד מתנה. וע"ש מש"כ לפרש הסוגיא. אולם ע' בריטב"א דכ' דאביי מסדר המשניות לפני רבו וקשיין לי' אהדדי, כי היכי דלתרצינהו ניהלי' בדרך קו' ותירוצו. וע"ש עוד מש"כ ליישב זה.**

(ו) **הא בעינן העמדה והערכה- הק' תוס', דמשמע דאם הי' קדושי מזבח הי' ניחא, והא ר' יוחנן ס"ל דבין זה ובין זה בעינן העמדה והערכה, וע"ש מש"כ עוד להק', ומש"כ לתרץ. ותי' הריטב"א דיש לפרש הגמ' כך, דבשלמא לדידי דאמינא דלב ב"ד מתנה עליהן, א"כ היינו דנשחטה תפדה, דנמצא דהוי חולין גמורין למפרע ולא בעינן העמדה והערכה. אבל לדידך דמפרשת טעמא דפרה משום קדושת דמים, ולא אמרי' לב ב"ד מתנה, הא בעינן העמדה והערכה.**